

Zabrze 03.09.2016r.

Recenzja

rozprawy na stopień doktora nauk medycznych lekarza Cypriana Olchowy

p.t. „Przydatność wielorzędowej tomografii komputerowej w diagnostyce powikłań płucnych u dzieci poddanych przeszczepowi szpiku” .

Przedstawiona do oceny praca doktorska porusza bardzo ważny problem z zakresu diagnostyki obrazowej, w tym ewolucji zmian, w badaniach TK w grupie chorych dzieci poddanych przeszczepowi szpiku. Przeszczep szpiku stanowi istotną rolę w leczeniu chorób rozrostowych, wrodzonych i nabytych niewydolności układu krwiotwórczego. Częstość występowania powikłań płucnych po przeszczepie szpiku jest różna ale zawsze wymaga wykonania obrazowych badań doagagnostycznych: RTG lub TK .

Znajomość patomorfologii występujących zmian płucnych ma istotne znaczenie dla wielu klinicystów w tym radiologów, dla oceny tego schorzenia w stosowanych metodach obrazowych; dotyczy to zarówno rozpoznania jak i kwalifikacji do leczenia, oraz oceny skuteczności terapii. Z tego powodu podjęcie tego tematu przez lekarza Cypriana Olchowy uważam za celowe, zarówno z punktu widzenia naukowego jak i praktycznego.

Praca napisana jest w sposób typowy dla tego typu opracowań. Składa się z rozdziałów zawierających: Wstęp, Cel i założenia pracy, Materiał i metody, Wyniki, Dyskusja, Wnioski, Streszczenie po polsku i angielsku. Spisy tabel, rycin i opisy przypadków oraz Literatura.

Przedstawiona do recenzji praca liczy 179 strony, posiada 53 tabele, 81 rycin, 12 opisów przypadków które są umieszczone w tekście pracy. Na końcu pracy podano tabel i rycin; na końcu zwięzłe streszczenia w języku polskim i angielskim. W pracy brak jest wykazu skrótów.

We wstępie (podzielonym na trzy części) na 31 stronach Autor omawia zagadnienia związane z przeszczepami szpiku, wyczerpująco wprowadza czytelnika w najważniejsze zagadnienia związane z epidemiologią i klasyfikacją zmian płucnych, oraz obszernie omawia ich diagnostykę obrazową oraz znaczenie stosowanych metod obrazowych RTG klatki piersiowej i badania TK.

Rozdział ten jest napisany wyczerpująco i ciekawie.

Piśmiennictwo zawiera 168 pozycji; zebrane informacje świadczą o znajomości aktualnego piśmiennictwa.

Cele rozprawy są precyzyjne i bezpośrednio związane z tematem pracy i wyznaczają kolejno etapy realizowanego projektu.

1. Analizę częstości wykonywania badań klatki piersiowej TK I RTG w kolejnych okresach poprzecznych z uwzględnieniem wskazań do ich wykonania
2. Analizę częstości występowania poszczególnych powikłań płucnych w badanej grupie dzieci po HSCT z uwzględnieniem ich symptomatologii radiologicznej
3. Analiza jakości komunikacji między radiologami a hematologami/onkologami dziecięcymi
4. Próbę optymalizacji protokołu diagnostycznego z uwzględnieniem redukcji narażenia pacjentów na promieniowanie jonizujące

Taki wybór celów wymagał od Doktoranta podjęcia badań, które przeprowadzone zostały zgodnie z przyjętymi założeniami.

Materiał badawczy stanowiły wyniki badań obrazowych 182 pacjentów (114 chłopców i 28 dziewcząt) poddanych przeszczepieniu komórek hematopoetycznych w tym 18 z powtarzaną procedurą przeszczepową. Materiał jest dobrze dobrany i obejmuje wiele pomiarów; przedstawiony w pracy materiał jest reprezentatywny do założonego opracowania statystycznego. Autor nie podał jednoznacznie kryteriów włączenia i wyłączenia z badań.

Podział na grupy wiekowe, grupy procedur przeszczepowych w zależności od źródła komórek progenitorowych, dwie grupy pacjentów poddanych transplantacji allogenicznej i autologicznej, rozpoznanie kliniczne przed przeszczepem, przedziały czasowe wykonania kolejnych badań i jest podany czytelnie. Metodyka wykonywania badań RTG i TK jest podana prawidłowo, zgodnie z procedurami wzorcowymi obowiązującymi w Polsce, a stosowana metoda oceny badań diagnostycznych podana w pracy nie budzi zastrzeżeń i jest podana bardzo dokładnie. O jakości pracy stanowi również to, że analiza obejmowała ocenę 260 badań RTG klatki piersiowej i 166 badań TK. W tej części rozprawy brak jednak informacji o zastosowanych metodach statystycznych

Wyniki badań są dobrze opracowane i udokumentowane; zawarte na 85 stronach z podziałem na cztery podrozdziały mające ścisły związek z celami, w których Doktorant w sposób bardzo szczegółowy, z wykorzystaniem licznych tabel, rycin i wykresów przedstawia wyniki swojej pracy. Tabele i ryciny pozwalają uporządkować zebrane dane i przedstawić je w przejrzysty sposób; towarzyszą im komentarze i omówienia. Przedstawiona analiza uzyskanych wyników jest dokładna i merytoryczna.

W tym rozdziale szczególnie interesująca jest analiza wskazań do wykonania badań obrazowych w kolejnych okresach przeszczepowych. Nasuwa się jednak pytanie: jakie były wskazania dla badania TK bez wykonania badania RTG – czy stosowano badania obrazowe zgodnie z procedurami klinicznymi czy w zależności od innych danych klinicznych/radiologicznych?

Analiza powikłań płucnych w badanych grupach, zwłaszcza powikłań o etiologii grzybiczej, przedstawiona dokumentacja radiologiczna, analiza przypadków klinicznych stanowi bardzo istotną część tej części rozprawy.

Istotną również częścią rozprawy jest analiza danych na skierowaniach do badań RTG i TK, które wskazują na to, że współpraca klinicysty z radiologiem jest bardzo istotna. Uzyskane wyniki są dobrze udokumentowane, posiadają dużą wartość naukową i mogą być wykorzystane przez radiologów w codziennej praktyce klinicznej a wnioski mogą mieć znaczenie praktyczne.

Dyskusja to dobrze napisany rozdział liczący 20 stron, świadczący o merytorycznym i praktycznym przygotowaniu Doktorana, dobrej znajomości zagadnienia, opanowaniu piśmiennictwa i umiejętnym korzystaniu z niego. Ważne jest stwierdzenie, że prowadzenie diagnostyki i podjęcie decyzji o sposobie leczenia u pacjentów po przeszczepie szpiku z powodu niespecyficznych objawów radiologicznych stanowi wyzwanie dla klinicystów.

W omówieniu wyników Autor zwraca uwagę na fakt, że u pacjentów z ostrymi objawami płucnymi badanie RTG jest najistotniejsze wpływając na decyzje terapeutyczne, a u pacjentów ze zmianami płucnymi w TK zapalenie płuc było potwierdzane w ciągu kolejnych 5-10 dni jak również wczesna wykonanie badania TK klatki piersiowej pozwalało na szybsze wrożenie leczenia.

Kolejnym ważnym stwierdzeniem jest to, że rozwiązanie problemu komunikacji między radiologiem a klinicystą/onkologiem/ hematologiem poza komunikacją jedynie pisemną: skierowanie na badanie i opis radiologiczny wymaga większej współpracy wśród lekarzy co może poprawić efektywność diagnostyki i w konsekwencji leczenia. Propozycja wprowadzenia szablonu skierowania na badania diagnostyczne jest słuszna.

Wnioski w liczbie 5 odpowiadają postawionym celom pracy.

Reasumując

Oceniając przedstawioną rozprawę doktorską lekarza Cypriana Olchowy chciałabym zwrócić uwagę na to, że jest ona wartościowym opracowaniem ważnego zagadnienia, zrealizowanym rzetelnie. Praca ta ma ważne miejsce w procesie diagnostycznym i terapeutycznym chorych dzieci po przeszczepie szpiku.

W toku zaplanowania i przeprowadzenia badań autor zrealizował cele pracy i przedstawił słuszne wnioski.

Przeprowadzona dyskusja świadczy o znajomości i zrozumieniu poruszanych tematów.

Zagadnienie badawcze należy ocenić jako niezwykle istotne dla radiologa i klinicysty - z uwagi na problem diagnostyczny badanej grupy dzieci jest to najważniejsze tego typu opracowania w Polsce; praca ma wartość, poznawczą, praktyczną i naukową a wprowadzenie podanego przez Doktoranta wzoru skierowania może ułatwić komunikację między radiologiem a klinicystą.

W tym miejscu gorąco apeluję do Doktoranta o przedstawienie wyników swoich badań w formie publikacji naukowej zamieszczonej w czasopiśmie hematologicznych, onkologicznych i z zakresu diagnostyki obrazowej.

Praca stanowi samodzielny dorobek lekarza Cypriana Olchowego i świadczy o opanowaniu wiedzy teoretycznej i praktycznej w dziedzinie odpowiadającej tematowi pracy oraz wskazuje na umiejętność prowadzenia badań naukowych.

Nie wnoszę uwag merytorycznych do przedstawionej pracy; napisana jest poprawnym językiem.

Śląski Uniwersytet Medyczny w Katowicach
Katedra i Zakład Radiologii Lekarskiej i Radiodiagnostyki
41-800 Zabrze, ul. 3-go Maja 13/15
tel. +48 (32) 370 42 48 fax.+48 (32) 370 42 47
roenzab@sum.edu.pl

Uważam, że praca lekarza Cypriana Olchowy odpowiada w pełni wymogom prac doktorskich, w związku z tym przedstawiam Wysokiej Radzie Wydziału Lekarskiego Kształcenia Podyplomowego Uniwersytetu Medycznego im. Piastów Śląskich we Wrocławiu wniosek o dopuszczenie lekarza Cypriana Olchowy do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Dr hab. n. med. Ewa Kluczevska